

3.1 ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ

Η ειρήνη σε προσωπικό και παγκόσμιο επίπεδο

Ας διαβάσουμε τα παρακάτω κείμενα και ας συμπληρώσουμε τις φράσεις:

«Η ειρήνη μέσα μου είναι...»,

«Η ειρήνη γύρω μου είναι...»

«Ειρήνη είναι όταν»

Ειρήνη είναι όταν τ' ανθρώπου η ψυχή γίνεται έξω στο σύμπαν ήλιος·
κι ο ήλιος ψυχή μες στον άνθρωπο.

Νικηφόρος Βρεττάκος, *Τα ποιήματα*

Εσωτερική ειρήνη

Απόκτησε την εσωτερική ειρήνη και χιλιάδες άνθρωποι γύρω σου θα σωθούν.

Όσιος Σεραφείμ του Σάρωφ

Η χριστιανική διδασκαλία για την επικράτηση της παγκόσμιας ειρήνης.

Οι βιβλικές καταβολές της αδιάλυτης σχέσης ειρήνης-δικαιοσύνης

Ας καθίσουμε σε ομάδες και, αφού διαβάσουμε το παρακάτω κείμενο, ας σημειώσουμε ποια στοιχεία αποκομίσαμε για την αποστολή της Εκκλησίας στον σύγχρονο κόσμο. Θα μας βοηθήσουν τα παρακάτω ερωτήματα:

- Ποιο είναι το ζήτημα;
- Ποιος ή Ποιοι συμμετέχουν / Ποιον ή Ποιους αφορά;
- Πού συμβαίνει;
- Πότε συμβαίνει;
- Γιατί συμβαίνει;
- Πόσο συχνά συμβαίνει;
- Ποιες είναι οι «επιπτώσεις» αυτών των καταστάσεων στη ζωή των ανθρώπων;

Η αποστολή της Εκκλησίας στον σύγχρονο κόσμο

Γ. Περί ειρήνης και δικαιοσύνης

1. Η Όρθόδοξος Έκκλησία αναγνωρίζει και αναδεικνύει διαχρονικώς τήν κεντρικήν θέσιν τῆς εἰρήνης καί τῆς δικαιοσύνης εἰς τήν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων. Αὐτὴ αὕτη ἡ ἐν Χριστῷ ἀποκάλυψις χαρακτηρίζεται «εὐαγγέλιον τῆς εἰρήνης». ... Καί τοῦτο, διότι ἡ εἰρήνη τοῦ Χριστοῦ εἶναι ὁ ὠριμος καρπός ... τῆς ἀναδείξεως τῆς ἀξίας καί τοῦ μεγαλείου τοῦ ἀνθρωπίνου προσώπου ὡς εἰκόνας Θεοῦ· ... τῆς καθολικότητος τῶν ἀρχῶν τῆς εἰρήνης, τῆς ἐλευθερίας καί τῆς κοινωνικῆς δικαιοσύνης καί, τέλος, τῆς καρποφορίας τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης μεταξύ τῶν ἀνθρώπων καί τῶν λαῶν τοῦ κόσμου. Ἡ πραγματική εἰρήνη εἶναι ὁ καρπός τῆς ἐπί τῆς γῆς ἐπικρατήσεως ὅλων αὐτῶν τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν. Εἶναι ἡ ἄνωθεν εἰρήνη, περί τῆς ὁποίας πάντοτε εὐχεται ἡ Όρθόδοξος Έκκλησία εἰς τὰς καθημερινὰς τῆς δεήσεις, ἐξαιτουμένη ταύτην παρά τοῦ Θεοῦ. [...]

3. Όφείλομεν συγχρόνως νά ὑπογραμμίσωμεν ὅτι τὰ δῶρα τῆς εἰρήνης καί τῆς δικαιοσύνης ἐξαρτῶνται

καί ἐκ τῆς ἀνθρωπίνης συνεργίας. Τό Ἅγιον Πνεῦμα χορηγεῖ πνευματικά δῶρα, ὅταν ἐν μετανοίᾳ ἐπιζητῶμεν τήν εἰρήνην καί τήν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ. Τά δῶρα ταῦτα τῆς εἰρήνης καί δικαιοσύνης ἐμφανίζονται ἐκεῖ ἔνθα οἱ Χριστιανοί καταβάλλουν προσπάθειάς εἰς τό ἔργον τῆς πίστεως, τῆς ἀγάπης καί τῆς ἐλπίδος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. [...]

5. Συγχρόνως, ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία θεωρεῖ καθῆκον αὐτῆς νά ἐπικροτῇ πᾶν ὅ,τι ἐξυπηρετεῖ πράγματι τήν εἰρήνην καί ἀνοίγει τήν ὁδόν πρός τήν δικαιοσύνην, τήν ἀδελφοσύνην, τήν ἀληθῆ ἐλευθερίαν καί τήν ἀμοιβαίαν ἀγάπην μεταξύ ὄλων τῶν τέκνων τοῦ ἐνός οὐρανοῦ Πατρός, ὡς καί μεταξύ ὄλων τῶν λαῶν τῶν ἀποτελούντων τήν ἐνιαίαν ἀνθρωπίνην οἰκογένειαν. Συμπάσχει δέ μεθ' ὄλων τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὅποιοι εἰς διάφορα μέρη τοῦ κόσμου στεροῦνται τῶν ἀγαθῶν τῆς εἰρήνης καί τῆς δικαιοσύνης.

Δ. Ἡ εἰρήνη καί ἡ ἀποτροπή τοῦ πολέμου

1. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ καταδικάζει γενικῶς τον πόλεμον, τόν ὅποιον θεωρεῖ ἀπόρροιαν τοῦ ἐν τῷ κόσμῳ κακοῦ καί τῆς ἀμαρτίας. [...]
2. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ... ἐνθαρρύνει πᾶσαν πρωτοβουλίαν καί προσπάθειαν πρός πρόληψιν ἢ ἀποτροπήν αὐτοῦ, διά τοῦ διαλόγου καί διά παντός ἄλλου προσφόρου μέσου. Εἰς περίπτωσιν κατά τήν ὁποίαν ὁ πόλεμος καταστῆ ἀναπόφευκτος, ἡ Ἐκκλησία συνεχίζει προσευχομένη καί μεριμνῶσα ποιμαντικῶς διά τά τέκνα αὐτῆς, τά ὁποῖα ἐμπλέκονται εἰς τάς πολεμικάς συγκρούσεις διά τήν ὑπεράσπισιν τῆς ζωῆς καί τῆς ἐλευθερίας αὐτῶν, καταβάλλουσα πᾶσαν προσπάθειαν διά τήν ταχύτεραν ἀποκατάστασιν τῆς εἰρήνης καί τῆς ἐλευθερίας.
3. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καταδικάζει ἐντόνως τάς ποικιλομόρφους συγκρούσεις καί τούς πολέμους, τούς ὀφειλομένους εἰς φανατισμόν, προερχόμενον ἐκ θρησκευτικῶν ἀρχῶν. Βαθεῖαν ἀνησυχίαν προκαλεῖ ἡ μόνιμος τάσις αὐξήσεως τῶν καταπιέσεων καί διώξεων τῶν χριστιανῶν καί ἄλλων κοινοτήτων, ἐξ αἰτίας τῆς πίστεως αὐτῶν, εἰς τήν Μέσην Ἀνατολήν καί ἀλλαχοῦ... Καταδικάζονται ἐπίσης πόλεμοι, ἐμπνεόμενοι ὑπό ἐθνικισμοῦ, προκαλοῦντες ἐθνοκαθάρσεις, μεταβολάς κρατικῶν ὁρίων καί κατάληψιν ἐδαφῶν.

Ἅγια καί Μεγάλη Σύνοδος τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας, Πεντηκοστή 2016,
Ἡ Ἀποστολή τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας εἰς τόν σύγχρονον κόσμον

Οἱ πρωτοβουλίες τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας γιά τήν εἰρήνην στον κόσμο.

Ἀναζήτηση τῆς ατομικῆς καί συλλογικῆς ευθύνης γιά τήν παγκόσμια εἰρήνη

Ἀς μελετήσουμε ὁ καθένας καί ἡ καθεμία ἀπό ἐμάς τίς ἱστορικές συνθήκες καί τήν ἀπόφαση τοῦ Ἁγίου Σωφρόνιου νά παραδώσει τὰ Ἱεροσόλυμα στους Ἀραβες ἢ ἀπόσπασμα ἀπό τήν Κοινή Δήλωση τοῦ Πάπα Φραγκίσκου καί τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Βαρθολομαίου, καί ἄς σημειώσουμε μέχρι τρία βασικά στοιχεῖα γιά τήν ατομική καί συλλογική ευθύνη γιά τήν εἰρήνην.

Ἀς μοιραστοῦμε ὅσα σημειώσαμε με τόν διπλανό/τή διπλανή μας καί τὰ κοινά αποτελέσματα θά τὰ ἀνακοινώσουμε στην ὀλομέλεια καί θά τὰ συζητήσουμε.

Ἡ παράδοση τῆς Ἱερουσαλήμ στους Ἀραβες ἀπό τόν πατριάρχη Σωφρόνιο

Το 635, ἀφού κυριεύθηκε ἡ Δαμασκός, ἡ μία μετά τήν ἄλλη, οἱ πόλεις τῆς Συρίας καί τῆς Παλαιστίνης συνθηκολόγησαν με τούς Ἀραβες... Το 637 ἀρχισε καί ἡ συστηματική πολιορκία τῆς Ἱερουσαλήμ, λόγῳ τῆς ὁποίας οἱ Χριστιανοί δέν μπορούσαν πλέον νά βγουν ἀπό τήν πόλη γιάτί συλλαμβάνονταν

και φονεύονταν. Η πολιορκία παρατάθηκε για μεγάλο χρονικό διάστημα, κάτι που είχε ως αποτέλεσμα να είναι αδύνατη η αντίσταση των Χριστιανών μέχρι τέλους... Σε μια ομιλία για το Άγιο Βάπτισμα, την οποία εκφώνησε ο Πατριάρχης Ιεροσολύμων Σωφρόνιος κατά τη διάρκεια της πολιορκίας, ανάμεσα στα άλλα είπε και τα εξής:

«Για ποιο λόγο, λοιπόν, ζούμε μέσα σε πολέμους; Γιατί είναι πάρα πολλές οι βαρβαρικές επιδρομές; Γιατί μας επιτίθενται οι Σαρακηνοί; Γιατί έχουν αυξηθεί οι καταστροφές και οι λεηλασίες; Γιατί συνεχώς χύνεται ανθρώπινο αίμα; Γιατί τα ανθρώπινα σώματα γίνονται τροφή για τα πετεινά του ουρανού; Γιατί οι εκκλησίες διαλύονται; Γιατί ο Σταυρός του Χριστού καθυβρίζεται; Γιατί ο Χριστός που είναι ο δοτήρας όλων των αγαθών βλαστημείται από τα στόματα των εθνικών (των μη χριστιανών), πράγμα το οποίο είναι το πιο βαρύ από όλες τις συμφορές που μας συμβαίνουν;».

Ο πατριάρχης Σωφρόνιος υποδεικνύει ότι, αναμφίβολα, αίτιοι όλων των παραπάνω έγιναν λόγω των αμαρτιών τους οι Χριστιανοί. Γι' αυτό και τους προτρέπει σε μετάνοια, ελπίζοντας ότι ο Θεός θα βοηθήσει την αγία Πόλη των Ιεροσολύμων, η οποία βρισκόταν σε κίνδυνο... Αλλά το θέλημα του Θεού ήταν η Πόλη και η Εκκλησία των Ιεροσολύμων να μπουν στο στάδιο μεγάλων θλίψεων, ...κάτι που συνέβη τελικά το 638, όταν η Πόλη των Ιεροσολύμων παραδόθηκε στον χαλίφη Ομάρ από τον πατριάρχη Σωφρόνιο.

Χρυσόστομος Παπαδόπουλος, μητρ. Αθηνών,
Ιστορία της Εκκλησίας των Ιεροσολύμων

Κοινή δήλωση Πάπα και Πατριάρχη για την ειρήνη

Από τήν αγίαν ταύτην πόλιν τῆς Ἱερουσαλήμ ἐκφράζομεν τήν κοινήν μας βαθεῖαν ἀνησυχίαν διὰ τήν κατάστασιν τῶν χριστιανῶν τῆς Μέσης Ἀνατολῆς καί τό δικαίωμά των νά παραμένουν πλήρεις πολῖται τῶν χωρῶν καταγωγῆς των. Ἐν ἐμπιστοσύνη στρεφόμεθα πρός τόν παντοδύναμον καί φιλεῦσπλαχνον Θεόν προσευχόμενοι διὰ τήν εἰρήνην εἰς τήν Ἁγίαν Γῆν καί τήν Μέσην Ἀνατολήν ἐν γενέει.

Ἰδιαιτέρως προσευχόμεθα διὰ τάς Ἐκκλησίας εἰς τήν Αἴγυπτον, τήν Συρίαν καί τό Ἰράκ, αἱ ὁποῖαι ὑπέφεραν περισσότερον σοβαρῶς ἐξ αἰτίας τῶν προσφάτων γεγονότων. Ἐνθαρρύνομεν ὅλας τάς πλευράς ἀνεξαρτήτως θρησκευτικῶν πεποιθήσεων νά συνεχίσουν ἐργαζόμενοι διὰ τήν καταλλαγὴν καί τήν δικαίαν ἀναγνώρισιν τῶν δικαιωμάτων τῶν λαῶν. Εἴμεθα πεπεισμένοι ὅτι δέν εἶναι τά ὄπλα, ἀλλά ὁ διάλογος, ἡ συγχώρησις καί ἡ καταλλαγὴ τά μόνα δυνατά μέσα διὰ τήν ἐπίτευξιν τῆς εἰρήνης.

Εἰς μίαν ἱστορικὴν συγκυρίαν χαρακτηριζομένην ἀπό βίαν, ἀδιαφορίαν καί ἐγωισμόν, πολλοί ἄνδρες καί γυναῖκες σήμερον αἰσθάνονται ὅτι ἔχουν χάσει τόν προσανατολισμόν των. Ἀκριβῶς διὰ τῆς κοινῆς μαρτυρίας μας πρός τήν καλήν ἀγγελίαν τοῦ Εὐαγγελίου θά ἡδυνάμεθα νά βοηθήσωμεν τοὺς ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς μας νά ἀνακαλύψουν τόν δρόμον, ὁ ὁποῖος ὀδηγεῖ εἰς τήν ἀλήθειαν, τήν δικαιοσύνην καί τήν εἰρήνην. Ἠνωμένοι εἰς τάς προθέσεις μας καί ἀναμιμνησκόμενοι τό παράδειγμα πρὸ πεντήκοντα ἐτῶν ἐδῶ εἰς τήν Ἱερουσαλήμ τοῦ Πάπα Παύλου ζ' καί τοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου, καλοῦμεν ὅλους τοὺς χριστιανούς, καθὼς καί πιστοὺς κάθε θρησκευτικῆς παραδόσεως καί ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καλῆς θελήσεως, νά ἀναγνωρίσουν τό ἐπεῖγον τῆς ὥρας ταύτης, τό ὁποῖον μᾶς ὑποχρεώνει νά ἐπιζητήσωμεν τήν καταλλαγὴν καί ἐνότητα τῆς ἀνθρωπίνης οικογενείας, μέ πλήρη σεβασμόν πρός τὰς νομίμους διαφοράς, διὰ τό καλόν ὅλης τῆς ἀνθρωπότητος καί τῶν γενεῶν τοῦ μέλλοντος.

Οικουμενικός Πατριάρχης Βαρθολομαῖος καί Πάπας Φραγκίσκος,
Κοινή Δήλωση στα Ιεροσόλυμα, 2014

Η προσωπική και κοινωνική ευθύνη των χριστιανών για το όραμα της παγκόσμιας ειρήνης

Με βάση όσα μάθαμε στην ενότητα και με έμπνευση από τα παρακάτω αγιογραφικά χωρία, ας κατασκευάσουμε έργα/πλακάτ με συνθήματα ή μηνύματα για την ειρήνη, όπως αυτή νοηματοδοτείται από την Αγία Γραφή και τη χριστιανική διδασκαλία γενικότερα.

Αγιογραφικά χωρία για την ειρήνη:

Είμαι ειρηνικός ανάμεσα σε αυτούς που μισούν την ειρήνη.

Ψαλμός, 119, 7

Μακάριοι όσοι φέρνουν την ειρήνη στους ανθρώπους, γιατί αυτοί θα ονομαστούν παιδιά του Θεού.

Ευαγγέλιο κατά Ματθαίον 5, 9

Ο καρπός του Αγίου Πνεύματος είναι η αγάπη, η χαρά, η ειρήνη, η μακροθυμία, η καλοσύνη, η αγαθότητα, η πίστη, η πραότητα, η εγκράτεια.

Επιστολή Απ. Παύλου προς Γαλάτας 5, 22-23

Όπου υπάρχει φθόνος κι εριστική διάθεση, εκεί υπάρχει αναστάτωση και κάθε λογής κακό.

Επιστολή Ιακώβου, 3, 16

Φεύγω και σας αφήνω την ειρήνη. Τη δική μου ειρήνη σας δίνω. Δε σας τη δίνω όπως τη δίνει ο κόσμος. Μην ανησυχείτε και μη δειλιάζετε.

Ευαγγέλιο κατά Ιωάννην 14, 27

